Motion

1980/81: 83

av Getrud Sigurdsen m. fl.
med anledning av proposition 1980/81: 20 om besparingar i statsverksamheten, m. m.

1. Regeringen har i proposition 1980/81: 20 lagt fram förslag om anslagsminskningar inom utrikesdepartementets verksamhetsområde med 108 milj. kr. Främst är det fråga om tekniska omföringar som innebär en minskning av det svenska biståndet till u-länderna. Endast några få miljoner avser reella besparingar av den offentliga verksamheten.

2. Biståndet till utvecklingsländerna har alltsedan 1960-talets början fixerats i förhållande till bruttonationalprodukten. Det har varit uttryck för att det svenska samhället solidariskt varit berett att avstå en viss andel av allt som framställts under året av varor och tjänster i vårt land, dvs. av bruttonationalprodukten (BNP). Det har varit ett allmänt accepterat mått som alla använt sig av.

Regeringen anser nu att det svenska biståndet framdeles bör utgå som en viss andel av ett nytt begrepp, bruttonationalinkomsten (BNI). Detta sägs vara ett mer rättvisande mått på den svenska ekonomins bärkraft. Differensen mellan BNP och BNI hänför sig huvudsakligen till räntebetalningarna på den svenska statsskulden. För 1981/82 förutses differensen bli 60 milj. kr.

När utrikesministern säger att enprocentsmålet ligger fast, betyder detta bara att täljaren i bråket är oförändrad, medan nämnaren får en annan innebörd och att slutsumman därför minskar. Inga tekniska spetsfundigheter kan dölja att det är fråga om en revidering av hittillsvarande mål för u-hjälpen. Och denna minskning av u-landsbiståndet kommer att bli större under de närmaste åren.

Vi kan inte godta att u-ländernas folk, där så många nu lider av hunger, svält och fattigdom, skall drabbas av följderna av en oskicklig regerings ekonomiska politik. Biståndet till u-länderna bör som tidigare beräknas med utgångspunkt i BNP.

Regeringen föreslår vidare att vissa kostnader för det internationella utvecklingssamarbetet, som i dag inte alls eller endast delvis avräknas mot biståndsramen, i framtiden skall avräknas mot denna. Det gäller främst vissa administrativa kostnader; totalbeloppet utgör ca 40 milj. kr.

Uppgifterna i denna del är utomordentligt knapphändiga. Det framgår inte av propositionen i vilken utsträckning det är fråga om införande av en ny princip för de skilda anslagen. Det klargörs inte heller hur man t. ex. kommit fram till den s. k. besparing som föreslagits skola göras för de

administrativa kostnaderna. Vi anser det därför inte möjligt att på det nu presenterade underlaget ta ställning till rimligheten i förslaget att belasta biståndsramen med här angivna 40 milj. kr. Vi utgår från att regeringen i 1981 års budgetproposition redovisar ett utförligt underlag för riksdagen.

Vad vi här anfört bör ges regeringen till känna.

3. Regeringen aviserar möjligheterna att på ett antal punkter göra besparingar inom utrikesförvaltningen om ca 8 milj. kr. Vi har inga invändningar häremot. Vi anser tvärtom att det borde vara möjligt att gå vida längre när det gäller besparingar inom utrikesdepartementet.

Besparingar om ytterligare 10 milj. kr. bör nu göras. De bör avse främst följande åtgärder.

Kostnaderna för lokaler samt för inköp m. m. av fastigheter utomlands samt inventarier i dessa uppgår för utrikesförvaltningen innevarande budgetår till ca 195 milj. kr. Bara lokalkostnaderna ökade till 1980/81 med 46,4 milj. kr. Det är enligt vår mening, i det ansträngda ekonomiska läge vi befinner oss, nödvändigt att ha en stram hushållning i vad avser dessa poster. Vi anser att besparingar om 4–5 milj. kr. bör göras.

Resekostnaderna har, i hela statsförvaltningen, ökat oroväckande snabbt. Det bör nu sägas klart ut att begränsningar måste göras, främst i fråga om utrikesresors kostnader. Således bör flygresor endast i undantagsfall få ske i första klass.

Regeringen har tänkt sigen besparing inom utlandsrepresentationen. Vi vill erinra om att sedan mer än två år arbetar en statlig utredning med frågan om bl. a. rationaliseringsåtgärder inom utrikesförvaltningen. Detta bör dock inte hindra att man genomför besparingar som redan i nuläget ter sig möjliga. Vi vill t. ex. peka på möjligheterna att göra begränsningar vid t. ex. ambassaderna i Köpenhamn och Oslo. Vidare bör en inskränkning ske av delegationen i Strasbourg, t. ex. genom att låta delegationen vid de Europeiska gemenskaperna i Bryssel bevaka även Europarådets verksamhet i Strasbourg. Antalet antagna till handläggarutbildning bör också kunna minskas under de kommande åren, varvid vartannatårsintagning torde kunna tillämpas. På sikt får detta betydande effekter.

De sammanlagda effekterna av de nu nämnda åtgärderna beräknar vi till 4–5 milj. kr. Genom andra åtgärder – t. ex. viss förlängning av stationeringstider och översyn av de s. k. hemmatilläggen – bör ytterligare besparingar kunna göras, vilka dock kan slå igenom först på sikt.

I nuvarande läge bör återhållsamhet också visas med representationskostnaderna för utlandstjänstemännen. En minskning bör ske av anslaget för dessa ändamål med 1 milj. kr.

F. n. kan personal i utrikesförvaltningen och i biståndsförvaltningen erhålla vissa lån. Dessa löper med ränta motsvarande statens normalränta. Vi finner det rimligt att man för dessa lån tillämpar samma räntevillkor som för bosättningslånen, dvs. diskonto plus 2,5%. Denna nya räntesats bör

träda i kraft den 1 juli 1981. Det leder till en smärre intäktsökning under inkomsthuvudtiteln (återbetalning av övriga lån).

Vi beräknar de sammanlagda besparingarna av de ovan redovisade förslagen till 10 milj. kr. i helårseffekt.

De åtgärder vi här pekat på är av begränsad natur. De totala anslagen för utrikesdepartementet utgör 1980/81 568 milj. kr. Härtill kan läggas 113 milj. kr. för styrelsen för internationell utveckling. De av regeringen och oss i denna motion föreslagna besparingarna utgör 18 milj. kr., dvs. ca 3% av anslagen till UD m.m. Det finns enligt vår mening skäl att göra en mer djupgående analys av verksamheten inom utrikesförvaltningen i syfte att åstadkomma rationaliseringar och besparingar. Till de frågor som därmed bör kunna tas upp hör avvägningen i fråga om personal vid beskickningarna och vid departementet i Sverige liksom hur man skall trygga ett kontinuerligt erfarenhetsutbyte mellan utrikesförvaltning och organisationer, näringsliv etc. Vi utgår från att detta belyses i den tidigare nämnda utredningen.

Vad vi här anfört om besparingar m.m. bör ges regeringen till känna.

4. Som framgår av det föregående har vi motsatt oss en omläggning av beräkningsgrunden för u-hjälpen (60 milj. kr.). Vi anser att regeringen bör presentera ett ordentligt underlag i fråga om biståndsramens innehåll och tar därför inte ställning till detta förslag (40 milj. kr.). De föreslagna besparingarna inom utrikesdepartementet tillstyrks (8 milj. kr.). Därutöver föreslår vi besparingar om ytterligare 10 milj. kr. inom främst utrikesförvaltningen.

5. Med stöd av det ovan anförda hemställs
att riksdagen beslutar
1. som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om biståndsramen,
2. som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om ytterligare besparingar inom utrikesdepartementet m.m.

Stockholm den 6 november 1980

G. SIGURDSEN (s)
STURE PALM (s)
OLLE GÖRANSSON (s)
STURE ERICSON (s)
JAN BERGQVIST (s)
CARL LIDBOM (s)
DORIS HÅVIK (s)
ANITA MODIN (s)
AXEL ANDERSSON (s)
MAJ-LIS LÖÖW (s)
KURT HUGOSSON (s)
STEN ANDERSSON (s)
BENGT SILFVERSTRAND (s)
CHRISTER NILSSON (s)